

УДК 811.111'42'06:615.37:578.834]:32.019.51:162.15
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2022.31.14>

Ярослава Сазонова, д-р філол. наук, проф.
ORCID: 0000-0001-9249-448X
e-mail: sazonova.yaroslava.hnpu@gmail.com

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків, Україна

ОПОНЕНТ ОЧИМА АНТИВАКЦИНАТОРІВ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ ВИМІР МАНІПУЛЯТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ НАВИШУВАННЯ ЯРЛИКІВ

Сучасне суспільство перенасичене протиріччями й боротьбою за суспільну думку, що створює передумови для використання широкого спектру стратегій, тактик і засобів маніпуляції. Увагу сфокусовано на аналізі однієї з маніпулятивних стратегій – "навішуванні ярликів" на опонента політичного протистояння задля підкреслення його інакшості й досягнення поставлених цілей. Ця стратегія й мовленнєві засоби її вираження спрямовані на самоствердження та самовираження певної ідеології шляхом приниження інших. Для вивчення було обрано політизовану тему протистояння вакцинаторів і антивакцинаторів, де останні окреслені як група "ми", що дозволяє глибше зрозуміти маніпулятивні засади, когнітивні розбіжності з групою "інші" й засоби омовлення цього протистояння. Першим кроком було з'ясувати, якими суб'єктивними рисами наділили прихильників вакцинації її опоненти, що дозволило створити перелік маркерів групи "інший" на відміну від групи "ми" – антивакцинаторів. Такий перелік можливий як наслідок аналізу дискурсивних стратегій дегуманізації і демонізації опонента, тобто приписування йому анімалістичних рис або рис усевладності й уседозволеності, сили, яку важко побороти. Унаслідок лінгвопрагматичного аналізу було виділено структуру групи "інші", їхню мету й засоби її досягнення з погляду антивакцинаторів (група "ми"). Було встановлено, що мовна й мовленнєва реалізація стратегії "навішування ярликів" відбувається на всіх рівнях: лексичному, морфологічному, синтаксичному. Широко використовуються когнітивні асоціації, імпліковані в лексемах, що збуджує найбільш нецивілізовані настрої, які сприяють підбурюванню соціальної напруги, роздмухують національну нетерпимість тощо. Аналіз проведено на матеріалі сучасних англійських статей із видань, які дотримуються професійної етики й журналістських стандартів.

Ключові слова: антивакцинатори, навішування ярликів, маніпуляція, COVID-19, лінгвістична прагматика, "ми" – "інші", імплікація.

Вступ. Зростання інтересу суспільства до умов і механізмів політичної комунікації, з одного боку, і яскраво виражена тенденція в лінгвістиці до вивчення мови в перспективі соціального контексту, з другого, є причиною виникнення й розвитку актуального наукового напрямку, що займається дослідженням різноманітних взаємовідношень між мовою та політичною реальністю. Основи вивчення політичного дискурсу були закладені представниками кембриджської й оксфордської філософських шкіл у 50-ті рр. ХХ ст., і тепер він становить дослідницький інтерес у теоретичному і практичному вимірі [1; 2; 3; 4; 9]. На сучасному етапі лінгвістика активно займається загальними проблемами політичної комунікації, вивчає жанри політичного дискурсу, досліджує особливості функціонування політичних текстів (включно із їхньою композицією, лексикою, фразеологією), звертається до проблем ідіостилю окремих політиків, розглядає стратегії, тактики і прийоми політичної комунікації. Плідність сформованого наукового союзу лінгвістики й політичної комунікації відображена у значній кількості сучасних методик, аспектів аналізу, позицій і підходів до вивчення функціонування мови (огляд вітчизняних і зарубіжних праць дивись у [2]).

Основним завданням будь-якого політичного дискурсу є боротьба за владу, тому політичний дискурс повинен бути зрозумілим і орієнтованим на певну групу [1], відповідно, більшість лінгвістів вважають, що функція переконання основна для цього типу дискурсу. Ця розвідка присвячена проблемі лінгвопрагматичного аналізу мовних засобів вираження переконування адресата текстів політичного дискурсу з позиції їхньої участі у структуруванні політичної картини світу й моделюванні сприйняття ключових процесів та об'єктів політичної дійсності. **Мета** роботи – аналіз мовного вираження переконування адресата в "інакшості" опонента шляхом звинувачення останнього, тобто з використанням стратегії "навішування ярликів". **Актуальність** роботи полягає в подальшому зростанні попиту на всебічне вивчення мовних маніпуляцій і їхніх наслідків. **Предметом** дослідження є мовні маніпуляції, **об'єктом** – тексти політичного спрямування в публіцистичному дискурсі.

Матеріалом дослідження стали статті на гострополітичну тематику онлайн версії видань "The Times" і "The Washington Post", загальний обсяг яких склав 6 текстів, 27 текстових прикладів.

Методологія дослідження. Традиційно в межах власне лінгвістичних досліджень розмежовують два підходи до аналізу політичної комунікації: описовий (співвідносний із класичною методикою риторичного аналізу публічних виступів) і критичний (націлений на критичне вивчення соціальної нерівності, вираженої в мові або дискурсі; розглядає проблему використання мови як засобу влади або соціального контролю). Основним організаційним принципом семіотичного простору політичного дискурсу вважається семантична тріада (орієнтація – інтеграція – атональність), яка є основою базової опозиції "свої – чужі" [4, с. 15]. К. Молек-Козаковська зазначає, що типологія і термінологія цього семантичного поля спрямовані на самопредставлення і самовиправдання політики [10].

Р. Лакоф виділяє у промові політика раціональний і емоційний аспекти впливу на адресата, а також визначає "прокламативну" й "пропагандистську" спрямованість [9]. До прокламативної спрямованості впливу належать три методи: пояснювальний, директивний, імплікативний; у межах пропагандистської спрямованості дослідник виділяє п'ять методів: аргументативний, питальний, реплікативний, інструктивний і сугестивний [9, с. 353]. Також учені визнають початкову наявність конфлікту в політичній комунікації, оскільки в політиці конфлікт часто має змагальну форму, тому що учасники прагнуть зміцнити свої позиції, дотримуючись встановлених правил [11, с. 3–5]. Виступи політиків відрізняються високою емоційністю, експресивністю та використанням негативних оцінних суджень із метою нашкодити іміджу партії конкурентів і її представників [5].

Інтенції мовців реалізуються за рахунок комунікативних модусів за допомогою різних мовних засобів. У когнітивно-прагматичному аспекті модус мовної поведінки розуміють як вербальну й невербальну комунікативну взаємодію, основою якої є мотиви й потреби

© Сазонова Ярослава, 2022

співрозмовників, а також враховуються їхні соціальні ролі й індивідуальні особливості. Основою комунікативного модусу є взаємодія ілюктивного чинника з мотивами мовного впливу, які зумовлюють мовні дії мовця на адресу реципієнта. На характер модусу впливають інтенції і психологічна налаштованість комунікантів.

Комунікація може перейти в модус агресивності, якщо співбесідники використовують мовні акти, здатні завдати шкоди іміджу партнера в комунікації [7]. До таких мовних актів належать критика, глузування, образи, висловлення незгоди з думкою опонента, а також непрямі мовні акти, наприклад, порушення табуованих тем, повідомлення неприємних новин або ігнорування партнера в комунікації.

Жорстка боротьба за владу в політичній комунікації зумовлює використання як комунікативних прийомів нападу, так і захисних прийомів. У відповідь на прикрі дії опонента, з метою збереження свого обличчя, політичний діяч вибудовує відповідну комунікативну стратегію самозахисту, тобто застосовує гіперстратегію, спрямовану на збереження власного іміджу. У політичному дискурсі ця гіперстратегія може включати елементи мовної агресії за принципом "найкращий захист – це напад". Тактики в такому випадку ідентичні зазначеним вище тактикам гіперстратегії руйнування іміджу. До них можна також зарахувати мовні дії виправдання й оскарження. Як колись зауважив К. Берк стосовно "Mein Kampf" А. Гітлера, "Люди, які не можуть об'єднатися, можуть об'єднатися лише на основі спільної ненависті до іншого" [цит. за 12, с. 67].

(Помилкове) маркування, або навішування ярликів, – це дискурсивна стратегія, яка містить у собі негативні аспекти висвітлення суб'єктів політичного процесу: вона поєднує в собі надмірне спрощення, інформаційно-розважальну складову та риторику конфліктів у пошуках популярності замість об'єктивності. Ця стратегія давно ідентифікувалася як один із ключових засобів пропаганди. З'ясовано, що асоціювання ідеї, події або особи з однозначно негативним іменем часто змушує людей відкидати її, не враховуючи її чеснот, позитивних рис і не намагаючись побачити її справжню цінність. Іншими словами, ярлик – це спокусливий когнітивний маркер, який економить зусилля реципієнтів з обробки інформації, що надходить, вивчення її логіки та запам'ятовування деталей. За яким принципом відбувається "навішування ярликів", досліджували, наприклад, Дж. Бернат, В. Мессінг, Д. Ковалек, Д. Рода й інші [6; 8; 13] на прикладі ідеології угорських правих партій і їхніх висловлювань на адресу ромів і мусульман. Автори зазначають, що ці два соціальних прошарки в уявленні правих марковані як ледачі й схильні до криміналу групи, які паразитують на тілі Європи. Як не дивно, такі ж ярлики в уявленні угорських правих мають євреї (сіонізм як всесвітній заговор) і ліберали й глобалісти [8]. Усі перелічені групи звинувачуються за ознаками "ліниві", "брудні", "антикомунітарні" і "кримінальні" – тобто деструктивні групи.

Зауважимо, що стратегія навішування ярликів – це ефективний механізм ведення політичної боротьби. Подальший аналіз мовного вираження такого маркування дозволить зрозуміти, які метафоричні моделі задіяні, яке мовне оформлення вони мають, який прагматичний ефект створюють. Для аналізу було обрано статті про протистояння прихильників вакцинації від COVID-19 і її опонентів, оскільки це протистояння поступово набуло соціально-політичного забарвлення із залученням аргументів про права людини, схильність до підтримки певних політичних лідерів і теорій тощо. Оскільки обсяг

роботи обмежений, то тут проаналізовано погляди антивакцинаторів і тих, хто підтримує вакцинацію. Цей ракурс вважаємо недослідженим, адже увага дослідників до думки опонентів вакцинації та її омовлення ще не була повернута.

Результати дослідження. Першим кроком було з'ясувати, якими суб'єктивними рисами наділили прихильників вакцинації її опоненти, що дозволило створити перелік маркерів групи "інший", тобто прихильників вакцинації, на відміну від групи "ми" – антивакцинаторів. Такий перелік можливий як наслідок аналізу дискурсивних стратегій дегуманізації й демонізації опонента, тобто приписування йому анімалістичних рис або рис усевладності й уседозволеності, сили, яку важко побороти. Група "інші" має свою структуру (ті, хто отримує вигоду, і ті, хто виконує їхні накази), "інші" мають мету й засоби її втілення. Подальший аналіз сфокусовано на цих складниках, які і стають аспектами навішування ярликів із метою дискредитації опонента.

Структура групи "інші"

Унаслідок аналізу було з'ясовано, що "інші" марковані як такі, що їх підтримують держава й уряд, фармацевтичні виробники, євреї й дуже багаті люди. Цей маркер виражений на лексичному рівні такими одиницями, як *government, officials, the pharmaceutical industry, Jewish elite, the vaccine producers, Bill Gates, UN*. На перший погляд, асоціація з об'єктами, що номіновані такими одиницями, не несе негативного забарвлення, тож і не може бути ярликом. Насправді, позамова ідеологічна складова цих номінацій, яка є аксіологічно прийнятною для групи "ми", має трактуватися і протилежно: усе, що є державою, руйнує права особистості й намагається встановити контроль над людиною. Відносини між цими елементами суспільного устрою, представниками фармацевтичної промисловості й ін. описані як *cover up* і *to collude with each other*, тобто вони діють спільно і злагоджено. Особливої уваги потребують маркери *Jewish elite* і *Bill Gates*, які не мають нічого спільного ні з виробництвом вакцин, ні зі щепленням, тобто є суб'єктивними необґрунтованими маркерами на позначення цапа відбувайла шляхом узагальнення й уособлення всього негативу в особі однієї людини чи групи людей. Інколи узагальнення набуває найвищого ступеня і виражене особовим займенником *they*, який, як відомо, використовується, коли мовець вказує на знайому співбесідникові групу осіб за замовчуванням (часто це стає референцією до будь-яких органів влади): "*they*" are coming for our kids. В описуваному дискурсі *they*, як було доведено вище, може бути референцією до будь-якої з перелічених груп і, що важливіше, – непередбачуваною і незрозумілою, особливо для тих, хто не є членом групи "ми".

Особливо емоційно навантаженим маркуванням є імпліцитне порівняння "інших" з посіпаками нацистів у часи Другої світової. Одне лише згадування медичних працівників у контексті злочинів проти людяності скеровує сприйняття "інших" як нелюдів:

At the Nuremberg Trials, the doctors and nurses stood trial and they hung. If you are a doctor or a nurse, now is the time to get off that bus... and stand with us the people. [6]

Ms Shemirani, 54, from east Sussex, has **likened coronavirus restrictions to Nazi atrocities.** [6]

Умовне речення, яке йде за цим імплікованим порівнянням, висловлює приховану погрозу "якщо ..., то ...", яка налякає на фізичну розправу. Цей приклад є й ілюстрацією безпосереднього протиставлення груп "ми" й "інші": "ми" – люди (*the people*), "інші" – ті, кого судили в Нюрнберзі.

Дії групи "інші" омовлені шляхом вживання предикативу у формі простого майбутнього часу, який межує у своїх значеннях із модальним дієсловом *will*:

The emails, sent from the address concernedscot@vistomail.com, say: "You will be aware that over the next few days and weeks you will be asked by the government to urgently vaccinate all your residents and employees with a COVID-19 vaccine" (5).

У такий спосіб мовець імплікує значення передбачення й попередження, упевненості в такому розвитку подій. Більше того, використання пасивної конструкції дієслова замість простішої активної в розмовному мовленні є емфатичним засобом привертання уваги до одного з представників групи "інші".

Мета групи "інші"

Обґрунтованості й доказовості, на думку мовців (представників групи "ми"), не потребує і звинувачення в цілеспрямованій шкоді людству як біологічному роду або як соціальній групі з боку означених груп і тих, хто піддався їхньому впливу. Ці звинувачення вербалізовані через номінації дій або бажань групи "інші", як то:

- знищення всього або частини людства (*seek to halve the global population, our bodies are being prepared for destruction by some future virus*);

- контроль за суспільством (*Welcome to the new world order, COVID-19 was a "fear-mongering propaganda tool"*);

- комплекс двох перших причин (*"depopulation" plot to subjugate humanity under an eco-totalitarian regime*);

- гроші (*The only purpose [of the vaccine] is to control people and make billions of pounds for Bill Gates*).

Як це ілюструють приклади, об'єктами дій групи "інші" є населення / людство та світовий порядок, а метою – тоталітарний режим і гроші. Позалінгвістичний складник використання таких і подібних номінацій свідчить про використання максимальної демонізації опонента як прагматичної дискурсивної стратегії.

He told his followers that lockdown was the equivalent of being in prison, saying: "Everyone is in HMP right now ... We're all lifers" [3].

Цей приклад ілюструє омовлене порівняння контролю над суспільством і запровадження карантинних обмежень із ув'язненням. Автор вислову використовує лексему *equivalent* задля підкреслення повної відповідності понять "локдаун" і "в'язниця", водночас він стверджує, що мета тотального контролю вже досягнута (це твердження зреалізовано констатувальними реченнями із предикатами у простому теперішньому часі, що підкреслює фактичність висловлювання. Фінальний логічний наголос зроблено шляхом використання лексеми *lifers*, що значно підсилює комунікативний ефект від стратегії демонізації групи "вони" з одного боку, а з іншого – вжите як класифікатор до займенника 2-ї особи множини і сприяє згуртованості групи "ми" у протистоянні "іншому".

Свідоме групування в опозицію до "інші" й шельмування незгодних ілюструє такий приклад:

Then there are those who, though seeming ordinary, have attained a higher state of consciousness – like the woman who carried a placard that read "We're the Lions in a World of Sheep" [1].

Тут ослівлена активна позиція групи "ми" й пасивна позиція групи "інші", адже культурна асоціація лексем *lions* і *sheep* безпомилково дешифрується. Отже підвищується статус перших (вони незалежні й сильні) і знижується статус других (тупі й пасивні).

Згуртованість групи "ми" та її активна позиція відбиті і в мовному втіленні лозунгів, за допомогою яких вони пропагують свої погляди:

Her involvement chimed with many of the placards at the rally. "Truth, Health, Freedom"; "Hands off our children"; "My Body, My Choice"; "When Tyranny Becomes Law, Resistance Becomes Duty" and "Hoax" [1].

Цей приклад свідчить, що мета "інших" – тиранія, якій група "ми" буде опиратися, аби отримати свободу.

Засоби реалізації мети групою "інші"

Мовна репрезентація засобів реалізації планів групи "інші" здійснюється шляхом змалювання аморальності опонента або його глупоти, а також звинувачення у виробництві неякісного продукту, який принесе прибуток виробникам, наприклад:

The vaccine is claimed to be safe and effective and has been much anticipated as the solution for returning back to normal life. "Nevertheless, this is an unlicensed vaccine based on a completely new technology, and as such, it is strictly speaking not even a vaccine, according to the legal definition. At this stage, it is entirely experimental" [5].

Тут маємо протиставлення, виражене на лексичному і граматичному рівнях: лексеми *safe* і *effective* протиставлені лексемам *unlicensed*, *new* та *experimental*, які не є антонімами, але, вжиті після прислівника зі значенням поступки *nevertheless*, стають ситуативними антонімами і змінюють комунікативне навантаження всього висловлювання, імплікуючи підозру, яка врешті-решт закріплена бездоказовим твердженням *not even a vaccine, according to the legal definition*, що експліцитно заперечує можливість віднесення цих ліків до розряду вакцин. Як засвідчує приклад, мовець знову вдається до констативів із предикатами у простому теперішньому часі задля акценту на фактичності висловленої думки. Вагомість думки мовця підкреслена використанням лексеми *legal*, яка вжита для маркування ліків, і всієї ситуації як незаконних.

Протиставлення "ми" – "інші" в частині омовлення засобів здійснення зловмисних дій також відбувається шляхом заперечення існування хвороби як такої – отже опонент маркований як брехун. Наприклад:

For medical expertise they produced Dr Vernon Coleman, an elderly ex-GP who used to write tabloid articles in the 1980s about how Aids was a hoax and now argues that Covid is a hoax [1].

A campaigner whose cousins killed Damilola Taylor claims hospitals are empty and the vaccine is a scam. "We've been going to the hospitals – they're empty. Stop pulling the wool over my eyes" [3].

Тут і в інших прикладах хвороба і все, що з нею пов'язане, номіновані лексемами *hoax* (a humorous or malicious deception) і *scam* (a dishonest scheme; a fraud). Аналіз дефініцій показує, що інтенційність підбору саме цих назв вказує на цілеспрямоване маркування засобів дій групи "інші" як нечесних, зловмисних і наперед спланованих. Наукові ж докази успішності вакцини в очах групи "вони" *are out the window*, тобто вигадані, тому що *the vaccine producers have no liability on sickness or death*.

Логіка групи "ми" заперечує або існування хвороби, або ступінь її важкого перебігу, тому вакцина, на їхню думку, є засобом знищення людства або контролю над ним. Маркування тих, хто поширює вакцину, як зловмисників відбувається опосередковано. Здебільшого це побудова асоціативного ланцюжка "хвороби немає – вакцина – інша хвороба", останній елемент якого ослівлений іменами-назвами тяжких хвороб або невідомими наслідками. Серед перших зафіксовано іменник *autism* як найбільш часто згадуваний, серед других – номінації невідомих наслідків (*and other ailments, they are hiding some dark potential for harm, grievous harm from the drugs, poison*). Використання лексичних одиниць із узагальнювальним або неозначеним компонентами у значеннях (*other, some*), натяки на можливість наслідків у

майбутньому (*some dark potential, messy "what ifs"*), неконкретизовані наслідки (*harm, serious side-effects and deaths*) свідчать про відсутність аргументів та інтенційне завдання шкоди іміджу групи "інші".

Окремо зауважимо приклади прокламативної спрямованості впливу на адресата в аналізованому матеріалі. На нашу думку, саме така тактика, що не містить аргументів, а лише маркує групи "ми" як позитивні, а "інші" як негативні, є характеристикою загальної налаштованості адресанта:

Her involvement chimed with many of the placards at the rally. "Truth, Health, Freedom"; "Hands off our children"; "My Body, My Choice"; "When Tyranny Becomes Law, Resistance Becomes Duty" and "Hoax" [1].

Then there are those who, though seeming ordinary, have attained a higher state of consciousness — like the woman who carried a placard that read "We're the Lions in a World of Sheep" [1].

Наведені приклади містять номінативні речення з лексемами *truth, health, freedom*, які покликані засвідчити прихильність до демократичних цінностей й імплікують недемократичність опонента; лексеми *lion* і *sheep* також маркують дві групи опонентів позитивно й негативно відповідно на прокламативному, але бездоказовому рівні.

Висновки. Для аналізу було обрано опосередковане (очима журналіста) відбиття стратегій позиціонування себе й опонента в публіцистичному дискурсі на тему вакцинації від COVID-19. Опосередковане сприйняття було обране свідомо, оскільки, з одного боку, ці видання є взірцем журналістської етики і збалансованості думок, тому вважаємо, що думка групи "ми" не була викривлена. З другого, – журналістське висвітлення дає змогу побачити вже логічно осмислену структуру претензій опонентів один до одного.

Сучасна гострота питання пандемії й боротьби з хворобою набула світового масштабу, що загострило соціальні й політичні проблеми, тому для аналізу були використані теоретичні розробки для вивчення політичного дискурсу. Відповідно було з'ясовано, що стратегія "навішування ярликів" є широкою практикою й використовується для дискредитації опонента шляхом звинувачення його в глупоті, бажанні завдати шкоду тощо або для демонізації.

Мовна реалізація всієї стратегії й цих тактик здійснюється на всіх рівнях: лексичному (використання лексем із негативною семантикою або із семантикою невизначеності задля залякування й підвищення напруги), морфологічному (використання часів теперішнього й минулого простого задля ефекту констатації фактів або майбутнього простого для створення ефекту передбачення або попередження), синтаксичному (використання номінативних речень для доведення фактичного описування подій або умовних речень із метою висловлення погрози, імплікованої чи експлікованої). Широко використовуються когнітивні асоціації, імпліковані в лексемах, що збуджує найбільш нецивілізовані настрої – асоціювання негативу з євреями, представниками бізнесу, уряду тощо. Досліджена тема невичерпна у своєму потенціалі, оскільки конфлікти у світі не вщухають, а лише поширюються.

Список використаної літератури

1. Водак Р. Язык. Дискурс. Политика : монография / Р. Водак. – Волгоград: Перемена, 1997.
2. Вусик Г. М. Сучасний політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень / Г. М. Вусик, О. В. Антонюк – 2020. – Електронний ресурс. – Режим доступу: (<https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9269/9213>)
3. Кондратенко Н. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу / Н. Кондратенко // *Studia Philologica*. – 2017. – № 2. – Вип. 9. – Електронний ресурс. – Режим доступу: (<https://www.studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/223>)

4. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса : монография / Е. И. Шейгал. – М. : Волгоград : Перемена, 2000.
5. Baldi B., Franco L. (De)legitimization strategies in the 'Austere Prose' of Palmiro Togliatti [Текст] / B. Baldi, L. Franco // *Quaderni di Linguistica e Studi Orientali / Working Papers in Linguistics and Oriental Studies*, 2015. – №1. – P. 139–158.
6. Bernáth G., Messing V. Pushed to the Edge / G. Bernáth, V. Messing // *Research Report on the Representation of Roma Communities in the Hungarian Majority Media / CPS Working Papers*. – Central European University: Budapest, 2011. – P. 35–41.
7. Dieckmann W. Streiten über das Streiten: normative Grundlagen polemischer Metakommunikation / Max Niemeyer Verlag GmbH, Tübingen, 2005.
8. Kovarek D., Róna D., Hunyadi B. and Krekó P. Scapegoat-Based Policy Making in Hungary: Qualitative Evidence for How Jobbik and its Mayors Govern Municipalities Intersections / D. Kovarek, D. Róna // *EEJSP*. – 3(3). – P. 63–87. – URL: <http://intersections.tk.mta.hu> <https://intersections.tk.mta.hu/index.php/intersections/article/view/382>
9. Lakoff R.T. Talking Power: The Politics of Language / R. T. Lakoff – N.Y. : Basic Books, 1990.
10. Molek-Kozakowska K. Labeling and mislabeling in American political discourse: a survey based on insights of independent media monitors / K. Molek-Kozakowska. – URL: https://www.researchgate.net/publication/257669107_Labeling_and_Mislabeling_in_American_Political_Discourse
11. Moncrieffe J. Labelling, power and accountability: How and why our categories matter / J. Moncrieffe // *The Power of Labelling*, J. Moncrieffe and R. Eyben (Eds.). – London : Routledge, 2004. – P. 4–21.
12. Schelling Th. C. The strategy of conflict / Th. C. Schelling. – Harvard : University Press, 1980.
13. Tileagă C. Ideologies of moral exclusion: A critical discursive reframing of depersonalization, delegitimization and dehumanization / C. Tileagă // *British Journal of Social Psychology*, 2007. – № 46. – P. 717–737.
14. Aaronovitch D. Antivaxers are in danger of becoming a cult. – URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/anti-vaxers-are-in-danger-of-becoming-a-cult-qwl2dlwx3>
15. Diamond R. Kids' Covid vaccines are on the way. Parents, don't let anti-vax propaganda fool you. – URL : <https://www.washingtonpost.com/lifestyle/2021/05/04/kids-covid-vaccines-anti-vax-propaganda/>
16. Dugan E., Gader D. He was made an OBE for youth work. Now he peddles anti-lockdown lies. – URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/he-was-made-an-obe-for-youth-work-now-he-peddles-anti-lockdown-lies-vxftmcr1>
17. Sun L. H. Brittain A. Meet the New York couple donating millions to the anti-vax movement. – URL: https://www.washingtonpost.com/national/health-science/meet-the-new-york-couple-donating-millions-to-the-anti-vax-movement/2019/06/18/9d791bcc-8e28-11e9-b08e-cfd89bd36d4e_story.html
18. Watson J. Covid in Scotland: anti-vaxer email despicable, says Care Scotland boss. – URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/covid-in-scotland-anti-vaxer-email-despicable-says-care-scotland-boss-60dn5hbm5>
19. Yeomans E. NHS staff join anti-vax group. – URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/coronavirus-nhs-staff-flock-to-anti-vax-group-k8sq7q63w>

References

1. Vodak, R. (1997) *Yazyk. Diskurs. Politika* [Language. Discourse. Politics]. Volgograd: Peremena. (In Rus.).
2. Vusyk, H. M., Antoniuk, O. V. (2020) Suchasnyi politychnyi dyskurs yak ob'iekt lnhvystychnykh doslidzhen [Modern Political Discourse as an Object of Linguistic Research] <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9269/9213> (In Ukr.).
3. Kondratenko, N. (2017) Typologhia movlennievkykh zhanriv ukrainskoho politychnoho dyskursu [Typology of Speech Genres in Ukrainian Political Discourse] *Studia Philologica*, 2 (9) <https://www.studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/223> (In Ukr.).
4. Sheigal, E. Y. (2000) *Semiotika politicheskogo diskursa* [Semiotics of Political Discourse]. M., Volgograd: Peremena, (In Rus.).
5. Baldi, B., Franco, L. (2015) (De)legitimization strategies in the 'Austere Prose' of Palmiro Togliatti. *Quaderni di Linguistica e Studi Orientali*. Working Papers in Linguistics and Oriental Studies, 1, pp. 139–158.
6. Bernáth, G., Messing, V. (2011) Pushed to the Edge. Research Report on the Representation of Roma Communities in the Hungarian Majority Media. *CPS Working Papers*. Central European University: Budapest, pp. 35–41.
7. Dieckmann, W. (2005) *Streiten über das Streiten: normative Grundlagen polemischer Metakommunikation*. Max Niemeyer Verlag GmbH, Tübingen. (In Germ.).
8. Kovarek, D., Róna, D., Hunyadi, B. and Krekó, P. (2019) Scapegoat-Based Policy Making in Hungary: Qualitative Evidence for How Jobbik and its Mayors Govern Municipalities Intersections. *EEJSP*, 3(3), pp. 63–87. <http://intersections.tk.mta.hu> <https://intersections.tk.mta.hu/index.php/intersections/article/view/382>
9. Lakoff, R.T. (1990) *Talking Power: The Politics of Language*. N.Y.: Basic Books.
10. Molek-Kozakowska, K. (2019) *Labeling and mislabeling in American political discourse: a survey based on insights of independent media monitors*. https://www.researchgate.net/publication/257669107_Labeling_and_Mislabeling_in_American_Political_Discourse
11. Moncrieffe, J. (2004) *Labelling, power and accountability: How and why our categories matter. The Power of Labelling*. J. Moncrieffe and R. Eyben (Eds.). London: Routledge.

12. Schelling, Th. C. (1980) *The strategy of conflict*. Harvard: University Press.
13. Tileagă, C. (2007) Ideologies of moral exclusion: A critical discursive reframing of depersonalization, delegitimization and dehumanization. *British Journal of Social Psychology*, 46, pp. 717–737.
14. Aaronovitch, D. (2021). Antivaxers are in danger of becoming a cult <https://www.thetimes.co.uk/article/anti-vaxers-are-in-danger-of-becoming-a-cult-qwi2dlwx3>
15. Diamond, R. (2021). Kids' Covid vaccines are on the way. Parents, don't let anti-vax propaganda fool you <https://www.washingtonpost.com/lifestyle/2021/05/04/kids-covid-vaccines-anti-vax-propaganda/>
16. Dugan, E., Gadher D. (2021). He was made an OBE for youth work. Now he peddles anti-lockdown lies <https://www.thetimes.co.uk/article/he-was-made-an-obe-for-youth-work-now-he-peddles-anti-lockdown-lies-vxftmcl>
17. Sun, L. H. Brittain, A. (2021). Meet the New York couple donating millions to the anti-vax movement https://www.washingtonpost.com/national/health-science/meet-the-new-york-couple-donating-millions-to-the-anti-vax-movement/2019/06/18/9d791bcc-8e28-11e9-b08e-cfd89bd36d4e_story.html
18. Watson, J. (2021). Covid in Scotland: anti-vaxer email despicable, says Care Scotland boss <https://www.thetimes.co.uk/article/covid-in-scotland-anti-vaxer-email-despicable-says-care-scotland-boss-60dn5hbm5>
19. Yeomans, E. (2021). NHS staff join anti-vax group <https://www.thetimes.co.uk/article/coronavirus-nhs-staff-flock-to-anti-vax-group-k8sq7q63w>

Надійшла до редколегії 30.04.22

Yaroslava Sazonova, Doctor of Philology, Professor
ORCID: 0000-0001-9249-448X
e-mail: sazonova.yaroslava.hnpu@gmail.com
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

THE OPPONENT THROUGH THE ANTI-VACCINATORS' EYES: THE LINGUISTIC DIMENSION OF THE MANIPULATIVE STRATEGY OF LABELLING

Modern society is full of contradictions and struggles for public opinion, which creates preconditions for the use of a wide range of strategies, tactics and means of manipulation. The article focuses on the analysis of one of the manipulative strategies – "labelling" the opponent of political confrontation in order to emphasize its otherness and achieve certain political goals. The strategy and the verbal means of its expression aim at the speaker's self-approval and self-expression of a certain ideology via humiliating others. The politicized topic of confrontation between vaccinators and anti-vaccinators is the matter of investigation, where the anti-vaccinators are marked as the group "we"; it allows a deeper understanding of its manipulative principles and cognitive differences with the group "others" as well as analyzing means of stipulating this confrontation. The first step of the investigation was to find out what subjective traits the anti-vaccinators saw in their opponents: it allowed to create a list of markers of the group "other" in contrast to the group "we" – anti-vaccinators. This list is a result of the analysis of discursive strategies of the opponent's dehumanization and demonization, i.e. of attributing him animalistic traits or traits of omnipotence and permissiveness that is difficult to overcome. As a result of lingual-pragmatic analysis, the structure of the group "others", their purpose and means of achieving it were identified. It was found out that the language and speech implementation of the strategy of "labelling" occurs at all levels: lexical, morphological, and syntactic. Cognitive associations implied in lexemes are widely used, which arouses the most uncivilized moods and contribute to inciting social tension, national intolerance, and so on. The analysis is based on modern English-language articles from publications in on-line media that adhere to professional ethics and journalistic standards.

Keywords: anti-vaccinators, labelling, manipulation, COVID-19, linguistic pragmatics, "we" – "others", implication.